Metody Obliczeniowe w Nauce i Technice

Laboratorium 1 Arytmetyka komputerowa

Sprawozdanie

Zadanie 1 – Sumowanie liczb pojedynczej precyzji

1.1 prosta iteracja

Kod programu:

```
const int N = 100000000;
float v = 0.53125;
//float v = 0.236589;
vector<float> vct(N, v);

class vct(N, v);

float easy_sum() {
    float sum = 0;
    for (auto val:vct)
        sum += val;
    return sum;

class vct(N, v);

class vct(N, v)
```

1.2 – 1.3 błąd względny i bezwzględny

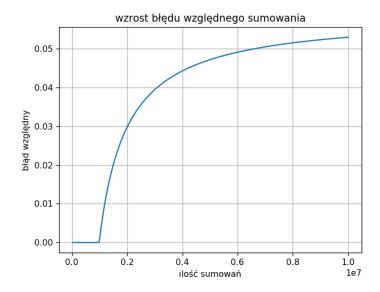
Wykorzystując powyższą funkcję uzyskano następujące wyniki dla podanych danych ($N=10^7$, v=0.53125):

```
_____Sum obtained using naive algorithm____experimentally determined x: 5.03084e+06 relative error: 0.0530183 absolute error: 281660 elapsed time: 26954[mikroseconds]
```

Wyniki dla (N= 10^7 , v = 0.207489):

```
_____Sum obtained using naive algorithm____experimentally determined x: 2.23183e+06 relative error: 0.0756357 absolute error: 156936 elapsed time: 26818[mikroseconds]
```

Wysoka wartość błędu względnego wynika z wielokrotnego dodawania w arytmetyce float liczb bardzo dużych do bardzo małych- gdyż za każdym razem dokładność wyniku jest dopasowywana do większej liczby, "gubiąc" dokładną wartość liczby mniejszej. Błąd ten kumuluje się z każdą iteracją. W przedstawionym zadaniu zachodzi to od momentu pokazanego na wykresie (ok 10⁶ iteracji).

Kod generujący powyższy wykres.

1.4- 1.5 rekurencyjny algorytm sumowania

Kod programu wykonujący sumowanie rekurencyjnie:

```
vector<float> vct(N, v);

float merge_sum_body(int start, int end) {
    if (start == end) return 0;
    if (start == end - 1) return vct[start];
    int mid = start + (end - start) / 2;
    return merge_sum_body(start, mid) + merge_sum_body(mid, end);
}

float merge_sum() {
    return merge_sum_body(0, vct.size());
}
```

Wyniki dla danych jak z pkt. 1.1

 $(N=10^7, v=0.53125)$:

```
_____Sum obtained using recursive algorithm____
experimentally determined x: 5.3125e+06
relative error: 0
absolute error: 0
elapsed time: 450129[mikroseconds]
```

Wyniki dla (N= 10^7 , v = 0.207489):

```
____Sum obtained using recursive algorithm____experimentally determined x: 2.07489e+06 relative error: 1.20488e-07 absolute error: 0.25 elapsed time: 451903[mikroseconds]
```

W przypadku zastosowania przy sumowaniu algorytmu rekurencyjnego obserwujemy znaczne zmniejszenie się błędu względnego. Wynika to z faktu usunięcia zjawiska dodawania do siebie liczb o różnych rzędach wielkości – na każdym etapie algorytmu dodawane liczby są niemalże takie same.

1.6 czasy działania algorytmów

```
____naive algorithm____ given x: 0.207489
elapsed time: 27354[mikroseconds]

____recursive algorithm____ given x: 0.207489
elapsed time: 449712[mikroseconds]
```

Jak widać w powyższym zestawieniu (i z poprzednich wyników), algorytm rekurencyjny jest znacznie wolniejszy od algorytmu naiwnego. Wynika to z odkładania danych na stos rekurencyjny oraz sprawdzania warunków wyjścia przy każdej iteracji.

1.7 niezerowy błąd w algorytmie rekurencyjnym

Pkt 1.7 został zaprezentowany w poprzednich przykładach – dla danych N=10⁷, v=0.207489.

Zadanie 2 – Algorytm Kahana

Kod programu:

```
float kahan sum() {
   float sum = 0.0f;
   float err = 0.0f;
   for (float i : vct) {
      float y = i - err;
      float temp = sum + y;
      err = (temp - sum) - y;
      sum = temp;
   }
   return sum;
}
```

2.1 – 2.2 błąd względny i bezwzględny

Dla danych wejściowych jak w zad. 1:

```
(N=10^7, v=0.53125):
```

```
_____Sum obtained using kahan algorithm
experimentally determined x: 5.3125e+06
relative error: 0
absolute error: 0
elapsed time: 92430[mikroseconds]
```

Wyniki dla (N= 10^7 , v = 0.207489):

```
_____Sum obtained using kahan algorithm____experimentally determined x: 2.07489e+06 relative error: 0 absolute error: 0 elapsed time: 92105[mikroseconds]
```

Algorytm Kahana jest dokładniejszy od obu poprzednich algorytmów. Wynika to z faktu korygowania przy każdej iteracji błędu dodawania dwóch liczb zmiennoprzecinkowych - zmienna *err* przechowuje aktualny błąd dodawania – różnicę między wartością rzeczywiście dodaną do sum, a liczbą która powinna być dodana (y). W kolejnej iteracji wartość *err* zostaje uwzględniona przez odjęcie jej od następnej sumowanej wartości (i).

2.3 czas wykonywania

Zestawienie dla 3 algorytmów:

```
____naive algorithm____ given x: 0.207489
elapsed time: 26868[mikroseconds]

____recursive algorithm____ given x: 0.207489
elapsed time: 445628[mikroseconds]

____kahan algorithm___ given x: 0.207489
elapsed time: 91890[mikroseconds]
```

Algorytm Kahana jest wolniejszy od algorytmu naiwnego ze względu na większą ilość działań do wykonania w każdej iteracji. Jest jednak szybszy od algorytmu rekurencyjnego.

Zadanie 3 – Sumy częściowe

Kod programu:

```
template <typename T>
// Riemann zeta function counted in ascending order
T zeta_fwd(T s, int n)

{
    T res = 0.0f;
    for(int k=1; k<=n; k++){
        res = res + (float)1/(pow(k, s));
    }
    return res;

}

template <typename T>
// Riemann zeta function counted in descending order
T zeta_bwd(T s, int n) {
    T res = 0.0;
    for(int k=n; k>=1; k--){
        res = res+ (float)1/(pow(k, s));
    }
    return res;

}

template <typename T>
// Dirichlet eta function counted in ascending order
T eta_fwd(T s, int n) {
    T res = 0.0;
    for(int k=n; k>=1; k--) {
        return res;
}

template <typename T>
// Dirichlet eta function counted in descending order
T eta_bwd(T s, int n) {
    T res = 0.0;
    for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = 0.0;
    for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = 0.0;
        for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = 0.0;
        for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = 0.0;
        for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = 0.0;
        for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = 0.0;
        for(int k=n; k>=1; k--) {
        T res = number of the properties of the prope
```

Wyniki działania dla zadanych danych:

funkcja zeta: (float po lewej, double po prawej)

```
Results for s= 2
Results for n= 50
Zeta forward: 1.6251329
Zeta backward: 1.6251329
Zeta backward: 1.6319329
Zeta backward: 1.634984
Zeta backward: 1.634984
Zeta backward: 1.6349839
Results for n= 100
Zeta forward: 1.6349839
Results for n= 200
Zeta forward: 1.6399467
Zeta backward: 1.6399465
Results for n= 500
Zeta forward: 1.642936
Zeta backward: 1.642936
Zeta backward: 1.642936
Zeta backward: 1.642936
Zeta forward: 1.642936
Zeta forward: 1.642936
Zeta forward: 1.642936
Zeta backward: 1.642936
Zeta forward: 1.642936
Zeta backward: 1.642936
Zeta backward: 1.6429366
Zeta backward: 1.6439348
Zeta backward: 1.6439345

Results for n= 100
Zeta forward: 1.6439345

Results for n= 50
Zeta forward: 1.6399465

Results for n= 50
Zeta forward: 1.1093994
Zeta backward: 1.1093998
Results for n= 100
Zeta forward: 1.1094086
Zeta backward: 1.1094086
```

```
Results for s= 5
Results for n= 50
Results for n= 100
Results for n= 200
Results for n= 200
Results for n= 200
Results for n= 500
Results for n= 1000
Results for n= 50
Results for n= 500
Resul
```

Agnieszka Dutka

```
        Results for s= 10
        Results for n= 50

        Zeta forward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Zeta forward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Zeta forward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Zeta forward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Zeta forward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Results for n= 1000
        Results for n= 1000

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta backward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278

        Zeta backward: 1.0009946
        Zeta forward: 1.0009945751278
```

Funkcja eta: (float po lewej, double po prawej)

```
Results for n= 50
Results for n= 100
Results for n= 100
Results for n= 100
Results for n= 100
Results for n= 200
Results for n= 200
Results for n= 200
Results for n= 200
Results for n= 500
Results for n= 1000
Results for n= 1000
Results for n= 1000
Results for n= 100
Results f
```

```
Results for s= 10

Results for n= 50

Results for n= 100

Results for n= 1000

Results fo
```

Wartości dokładne:

Interpretacja wyników:

 $\zeta(2) = 1.644934066848226436472 \qquad \qquad \eta(2) = 0.8224670334241132182362$ $\zeta(3.6667) = 1.109410514586453357451 \qquad \qquad \eta(3.6667) = 0.9346933439191250729261$ $\zeta(5) = 1.036927755143369926331 \qquad \qquad \eta(5) = 0.9721197704469093059357$ $\zeta(7.2) = 1.007227666480717114739 \qquad \qquad \eta(7.2) = 0.9935270006616197875745$ $\zeta(10) = 1.000994575127818085337 \qquad \qquad \eta(10) = 0.9990395075982715656392$

Precyzja float:

Dla funkcji **zeta** dla s>=7.2 i każdego przyjętego n, nie było różnicy między wynikami uzyskanymi sumowaniem w przód i w tył. Dla s <7.2 wyniki były dokładniejsze, gdy liczyliśmy funkcję sumując od tyłu. Przyczyną różnicy w wynikach jest dodawanie liczb o różnym rzędzie wielkości – od pewnego momentu kolejne elementy sumy były już względnie bardzo małe względem pierwszego elementu, zatem dodawanie kolejnych elementów do dotychczasowej sumy było obarczone bardzo dużym błędem względnym. W przypadku sumowania od tyłu, dodawaliśmy ze sobą elementy od najmniejszych do największych, co zredukowało ilość dodawań liczb różnych w rzędach wielkości, dzięki czemu uzyskane wyniki były dokładniejsze.

W przypadku funkcji **eta,** nie obserwujemy tej samej zależności – wręcz przeciwnie, dla s= 2 oraz 5 przy dużych n (500, 1000) wyniki były nieznacznie bardziej dokładne w przypadku sumowania od przodu. Dzieje się tak, gdyż oprócz dodawania do siebie liczb o różnym rzędzie wielkości, gdy sumujemy "w przód", pojawia się w tym przypadku również błąd spowodowany odejmowaniem od siebie 2 bardzo bliskich liczb, gdy sumujemy "od tyłu". Jest to tzw. "catastrophic cancellation" – w wyniku odejmowania dwóch bliskich sobie liczb otrzymujemy wiele początkowych zer w mantysie- po jej znormalizowaniu i przesunięciu pierwszej cyfry znaczącej, pozostałe miejsca mantysy zapełnianie są przypadkowymi cyframi, co powoduje pojawienie się niedokładności.

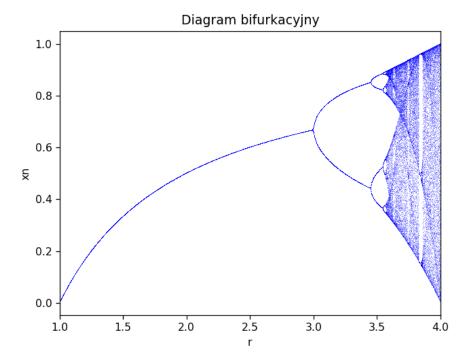
Precyzja double:

W przypadku działania na liczbach o podwójnej precyzji, uzyskane wyniki są niezależne od sposobu sumowania. Dla s<7.2 wyniki są dokładniejsze dla coraz większych n, a w przypadku s>=7.2 bardzo dobre oszacowanie dostajemy już przy n=50. Dwukrotne zwiększenie precyzji znacznie zwiększyło dokładność obliczeń i uzyskanych wyników.

Zadanie 4 -Błędy zaokrągleń i odwzorowanie logistyczne

4.1 Diagram bifurkacyjny

Diagram bifurkacyjny dla (1 <= r <= 4) i wybranego x_0 =0.6 (kształt diagramu jest niezależny od wybranych x_0)

Kod programu (napisany w pythonie dla wygodniejszej wizualizacji):

```
def logistic_map(r, x):
    return r*x*(1-x)

def plot_bifurcation(x_density, r_range, y_density, x):
    r = np.linspace(r_range[0], r_range[1], x_density)

fig, ax = plt.subplots(1, 1)

skip = 300
for i in range(skip):
    x = logistic_map(r, x)

for i in range(y_density):
    x = logistic_map(r, x)
    ax.plot(r, x, ',b', alpha=.3)

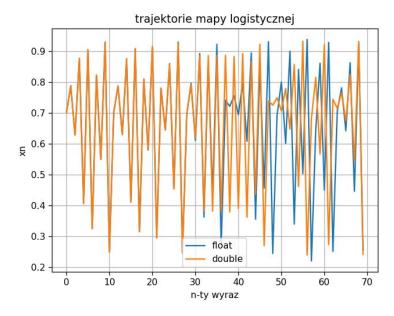
ax.set_xlim(r_range[0], r_range[1])
ax.set_title("Diagram bifurkacyjny")
plt.xlabel("r")
plt.ylabel("xn")
```

Z wygenerowanego wykresu widać, że granica, do której dąży x_n nie różni się znacząco dla różnych wartości początkowych x_0 , jest zależna za to od parametru r. Dla 1<= r<3 funkcja dąży do jednej wartości, następnie oscyluje między 2 określonymi wartościami, oraz zaobserwować możemy momenty chaosu – funkcja nie dąży do żadnych konkretnych wartości.

4.2 Porównanie trajektorii

```
template <class T>
//// calculate trajectory of first @res_len iterations
void logistic_map_trajectory(T x0, T r, T *res, int res_len){
    res[0]=x0;
    for(int i=1; i<res_len; i++){
        res[i] = res[i-1]*r*(1-res[i-1]);
    }
}</pre>
```

```
void compare_trajectories(float x0, float r, int N) {
   auto *t_float = new float[N];
   logistic_map_trajectory<float>(x0, r, t_float, N);
   auto *t_double = new double[N];
   logistic_map_trajectory<double>((double)x0, (double)r, t_double, N);
   int *xs = new int[N];
   for(int i=0;i<N;i++) xs[i]=i;
   export_to_file("t_float.json", parseArray(t_float, N));
   export_to_file("t_double.json", parseArray<double>(t_double, N));
   export_to_file("t_xs.json", parseArray(xs, N));
}
```


Wykres przedstawia trajektorie pierwszych 70 iteracji x_n dla danych x_0 =0.7 oraz r = 3.75 obliczonych z użyciem pojedynczej(niebieski) i podwójnej(pomarańczowy) precyzji. Początkowo obie trajektorie nakładają się, z czasem jednak różnice stają się coraz bardziej widoczne. Wynika to ze sposobu liczenia funkcji- algorytm nie jest stabilny numerycznie, gdyż dla r>=3.75 (czyli dla r>1) $|\epsilon_{n+1}|$ >= $|\epsilon_n|$. Z każdym kolejnym etapem obliczeń jakość wyniku pogarsza się.

4.3 Osiąganie zera

```
# count iterations to zero
def iter_to_zero(x, r=np.float32(4.0)):
    x = np.float32(x)
    it = 0
    while x > 0 and it < 10000:
        it += 1
            x = np.float32(logistic_map(r, x))
    if it == 10000:
        return -1
    return it

for x in np.linspace(0, 1, num=50):
        print('x0 = %.2f'%x, " iter= ",iter_to_zero(x))|</pre>
```

Dla r=4 i różnych wartości x_0 : (iter to liczba iteracji po której $x_n=0$)

Agnieszka Dutka

```
x0 = 0.67 iter=
                             x0 = 0.34 iter= 2323
x0 = 0.00 iter= 0
                                                          x0 = 0.68 iter=
x0 = 0.01 iter= 3339
                                                                               729
                           x0 = 0.35 iter= 3922
                           x0 = 0.36 iter= 3115
x0 = 0.37 iter= 1349
x0 = 0.38 iter= 1386
                                                            x0 = 0.69 iter=
                                                                               3147
x0 = 0.02
           iter=
                  1533
                                                           x0 = 0.70 iter=
                                                                               1651
x0 = 0.03 iter=
                  2612
                                                            x0 = 0.71 iter=
                                                                               2409
x0 = 0.04
           iter=
                  2560
                                                           x0 = 0.72 iter=
x0 = 0.05 iter= 2064
                            x0 = 0.39 iter= 759
x0 = 0.40 iter= 4339
                                                            x0 = 0.73
                                                                               172
                                                                       iter=
x0 = 0.06 iter= 407
                                                           x0 = 0.74 iter=
                                                                               2453
x0 = 0.07
           iter=
                  324
                           x0 = 0.41 iter= 1250
x0 = 0.42 iter= 1297
                                                            x0 = 0.75
                                                                       iter=
                                                                               4457
x0 = 0.08 iter= 1998
                                                           x0 = 0.76 iter=
                                                                               3658
x0 = 0.09 iter= 4027
                           x0 = 0.43 iter= 1244
                                                           x0 = 0.77
x0 = 0.10 iter= 1038
                           x0 = 0.44 iter=
x0 = 0.45 iter=
                                                 2014
                                                           x0 = 0.78 iter=
x0 = 0.11
           iter=
                  896
           iter= 1194
                                                 2030
                                                            x0 = 0.79
                                                                        iter=
                                                                               481
x0 = 0.12
                           x0 = 0.46 iter=
x0 = 0.47 iter=
x0 = 0.48 iter=
                                                 4063
                                                           x0 = 0.80 iter=
x0 = 0.13 iter=
                  -1
                                                           x0 = 0.81
x0 = 0.82
                                                  3243
                                                                       iter=
           iter= 1230
x0 = 0.14
                                                 910
                                                                       iter=
x0 = 0.15 iter=
                  2525
x0 = 0.16 iter= 2856 x0 = 0.49 iter= x0 = 0.17 iter= 1084 x0 = 0.51 iter=
                                                          x0 = 0.83 iter=
x0 = 0.84 iter=
                                                 3825
                                                 3825
                                                           x0 = 0.85 iter=
x0 = 0.86 iter=
                           x0 = 0.52 iter= 910
x0 = 0.53 iter= 3243
x0 = 0.54 iter= 4063
                                                                               2525
x0 = 0.18 iter= 1923
                                                                               1230
x0 = 0.19
                  1155
           iter=
                                                           x0 = 0.87 iter=
x0 = 0.88 iter=
                                                                               1297
x0 = 0.20 iter=
                  617
                                                                               1194
                           x0 = 0.55 iter= 2030
x0 = 0.21
           iter=
                  1991
                                                          x0 = 0.89 iter=
x0 = 0.90 iter=
                           x0 = 0.56 iter= 2014
x0 = 0.57 iter= 1244
x0 = 0.22 iter= 5
                                                                               896
                  3568
                                                                               16
          iter=
          2295
                                                           x0 = 0.91 iter=
x0 = 0.24
                                                           x0 = 0.92 iter=
                                                                               2357
                                                           x0 = 0.93 iter=
x0 = 0.94 iter=
x0 = 0.26 iter= 2366
                                                                               3539
                           x0 = 0.60 iter= 4339
                                                                               407
x0 = 0.27 iter= -1
x0 = 0.28 iter= -1
                             x0 = 0.61 iter= 759
                                                           x0 = 0.95 iter=
x0 = 0.96 iter=
                                                                               3136
                            x0 = 0.62 iter= 1386
                                                                               2560
x0 = 0.29 iter= 2409
                           x0 = 0.63 iter= 1349
x0 = 0.64 iter= 3115
                                                          x0 = 0.97 iter=
                                                                               1381
x0 = 0.30 iter= 1651
                                                            x0 = 0.98 iter=
                                                                               1552
x0 = 0.31 iter= 3147
                                                           x0 = 0.99 iter=
                           x0 = 0.65 iter= 3922
                                                                               3339
x0 = 0.32 iter= -1
                                                            x0 = 1.00 iter=
x0 = 0.33 iter= 897
                             x0 = 0.66 iter= 2323
```

Możemy zaobserwować, że dla różnych wartości x₀ liczba iteracji potrzebna do osiągnięcia zera jest bardzo różna (wynik -1 oznacza że w ciągu 50000 iteracji 0 nie zostało osiągnięte). Odwzorowanie logistyczne dla r=4 zdaje się przyjmować największy przedział wartości z wszystkich które funkcja może przyjmować (co potwierdza się też na wykresie).